

Қаражар жалпы білім беретін
бастауыш мектебі

Қазақ тілі

*Дара және күрделі сан
есім*

4 «а» сынып

Психологиялық дайындық

*Армысыңдар ұландар,
Бармысыңдар қырандар.
Қазір байқап көрейік,
Кімде қандай дарын бар?
Сынға түсіп балалар,
Бағаларыңды алыңдар.*

ЫЗЫҒУШЫЛЫҚТЫ ОЯТУ «Ойлан, тап» ойыны

$9+6=$ (e)

$24+20=$ (i)

$27:3=$ (н)

$18:9=$ (с)

$13+26=$ (а)

$420:6=$ (м)

**Жауаптарын әріптермен
алмастыр**

2; 39; 9; 15; 2; 44; 70;

Топтастыру

Заттың
саны

Неше?
нешінші?
қанша?

Сан
есім

Дара,
күрделі

Есептік,
реттік

Үй тапсырмасын тексеру.

5-жаттығу.

**Бір шымшым тұз, бір
жайым қамыр, бір шөкім
бұлт, бір салым шай, бір
асым ет, бір жұтым айран,
бір ұрттам су, бір ауыз
өлең**

Сабақтың мақсаты: сан есімнің дара және күрделі түрлерімен таныстыру; күрделі сан есімнің емлесін меңгерту;

Міндеттері:

- ❖ сан есімнің дара және күрделі түрлерін ажырата білу; сөйлем ішінен сан есімдерді тауып, дұрыс сұрақ қоя білу;
- ❖ оқушылардың тіл байлықтарын дамыту;
- ❖ тазалыққа, тәртіптілікке тәрбиелеу;

II Мағынаны тану
Екі бағандағы сөздерді
салыстырыңдар.

Айырмашылықтарын табыңдар.

**Бес, жүз,
тоқсан,
тоғыз,
алтыншы,
миллион,
жетеу**

**Бір мың тоғыз
жүз, он
алтыншы, он
бес, екі мың**

Сан есім

**дара сан есім
есім**

**екі, жүз, мың,
бес**

миллион

күрделі сан

отыз сегіз,

жүз елу бес

Сан есім **дара** және **күрделі** болады.

Дара сан есімге бір сөзден жасалған сөздер жатады. Мысалы: **бір, екі, үш, мың, миллион.**

Күрделі сан есім екі немесе одан да көп сөздің тіркесінен жасалады.

Күрделі сан есімдердің құрамындағы сөздер бөлек-бөлек жазылады. Мысалы: **отыз сегіз, бес жүз елу бес.**

Көркем жазуу

Уу Уу

Уылдырық

дауыл

суырма

көсеу

Шығармашылық тапсырма

1-жаттығу.

Сөйлемдерді оқы. Сан есімдерді теріп жазып, олардың неше сөзден құралғанына көңіл бөл.

3-жаттығу.

Сөйлемдерді оқы. Дара, күрделі сан есімдерді теріп жаз.

«Ойнайық та, ойлайық!»

**Шығармашылық
тапсырмалар**

I. “Кім жылдам?”

II. “Мақал сөздің мәйегі”

III. “Көңілді шумақтар”

IV. “Ерекше сандар”

V. «Ия, жоқ»

“КІМ ЖЫЛДАМ?”

Берілген сан есімдерді дара және күрделі түрлеріне топтап, сөзбен жаз.

9, 588, 45, 797, 100, 25, 10, 888, 60

Сергіту сәті

***Біз қандаймыз,
қандаймыз?***

***Шұғылалы таңдаймыз,
Күлімдеген күндейміз
Еш уайымды біл***

«Мақал - сөздің мәйегі»

□ Еңб2, адамның 2-нші анасы.

□ Ерінш2, тің ертеңі 1, тп, 5.

□ 4еу түгел болса, төбедегі
келер,

бау ала болса, ауызда
кетер.

“Көңілді шумақтар”

*Же1 екен 1қазан:
Кей1 жемді 1қазан
1-ақ сәтте қойды жеп.
Кү1 етті,
«Тойдым»,-деп...
Естіп 1 кез дү1ді,
Жағадағы тү1ді
Паналауға жүгірді.*

«Ерекше сандар» ойыны
Осы сандар қандай күнмен
байланысты.
Сөйлем құрастыр.

8

22

9

III Ой толғаныс

«Ия, жоқ» ойыны

1. Сан есім заттың санын білдіреді. • Ия, жоқ
2. «30» дара сан есім. • Ия, жоқ
3. «Төртінші» -есептік сан есім. • Ия, жоқ
4. Күрделі сан есім бір сөзден тұрады. • Ия, жоқ
5. Күрделі сан есімнің құрамындағы сөздер бөлек жазылады. • Ия, жоқ
6. Дара сан есім бір сөзден құралады. • Ия, жоқ
7. «264» -күрделі сан есім. • Ия, жоқ
8. «600»-дара сан есім. • Ия, жоқ
9. Реттік сан есім -ншы, -нші, -ыншы, -інші жұрнақтары жалғану арқылы жасалады • Ия, жоқ
10. «Бесінші» -реттік сан есім

“ӨЗІҢДІ ТЕКСЕР!”

1-4 – «2»

5-6 – «3»

7-8 – «4»

9-10 – «5»

Қорытындылау.

Бүгін не үйрендім?

Маған не ұнады?

Маған не ұнамады?

*Ана тілің- арың бұл,
Ұятың боп тұр бетте.
Өзге тілдің бәрін біл,
Өз тіліңді құрметте.*

Қадыр Мырза Әлі

